

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΤΑΣΣΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Τήν πρώτη μεταμεσημβρινή ώρα τῆς Παρασκευῆς, 12ης Δεκεμβρίου 2008, ἀπεβίωσε στό Γεν. Νοσοκομεῖο Λευκωσίας, ὅπου ἐνοσηλεύετο ἀπό τινων ἡμερῶν, ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας Τάσσος Παπαδόπουλος.

Ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος προέβη αὐθημερόν στήν ἀκόλουθη δήλωση:

«Ἐκφράζουμε τή βαθιά μας λύπη γιά τήν ἐκδημία πρὸς Κύριον τοῦ τέως Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, καί προσφιλοῦς μας φίλου, ἀειμνήστου Τάσσου Παπαδοπούλου.

Ὁ ἀείμνηστος Τάσσος Παπαδόπουλος, ἐκτός ἀπὸ τήν ἐνεργό συμμετοχή του στὸν ὑπέροχο ἐκεῖνο ἐθνικοαπελευθερωτικό μας ἀγῶνα τοῦ 1955-59, γενικά σφράγισε μέ τήν ὅλη ζωή καί τήν προσφορά του ὅλους τοὺς ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας γιά τήν ἐλευθερία καί τή δημοκρατία.

Ἰδιαίτερα ὑπογραμμίζουμε, ὅτι δέν ὑπῆρξε ἀπλῶς μιά σπουδαία πολιτική προσωπικότητα τοῦ τόπου μας, ἀλλὰ καί ὁ Ἐθνικός Ἡγέτης καί ὁ μέγας πατριώτης, ὁ ὁποῖος στήν κρίσιμη ὥρα τοῦ ἐθνικοῦ μας προβλήματος ἀνέλαβε προσωπικά τή μεγάλη εὐθύνη στοὺς ὤμους του, διαφυλάσσοντας ἔτσι τήν κρατική ὄντοτητα καί διασώζοντας τήν πατρίδα μας.

Ἀναμφίβολα ἡ Ἱστορία θά καταγράψει μέ χρυσά γράμματα τό πολύμορφο καί πολυσήμαντο ἔργο του. Ὁ λαός

καί ἡ νῆσος μας θά τοῦ εἴμαστε βαθύτατα εὐγνώμονες γιά τήν τεράστια αὐτήν προσφορά του.

Ἐκφράζοντας τά βαθύτατα συλλυπητήριά μας πρός τή σύζυγο καί τά παιδιά του, εὐχόμαστε, ὅπως ὁ δικαιοκρίτης Θεός ἀναπαύσει τήν ψυχή του σέ σκηνές δικαίων καί ἐνισχύει καί παρηγορεῖ τούς οἰκείους του.

Ἡ μνήμη του ἄς εἶναι αἰώνια».

Ἡ κηδεία τοῦ τέως Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ἐτελέσθη τήν 11ην πρωϊνή τῆς Δευτέρας, 15ης Δεκεμβρίου 2008, στόν ἱερό ναό τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στό Στρόβολο. Ταύτης προέστη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, συμπαραστατούμενος ἀπό μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἐπικήδειο λόγο εἶπε ὁ πρώην Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων κ. Β. Λυσσαρίδης καί ἀποχαιρετιστήριες ὁμιλίες ἐκφώνησαν ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Δημ. Χριστόφιας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κ. Χρυσόστομος, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Μ. Καρογιάν, ὁ πρώην Ὑπουργός κ. Χρ. Πασιαρδής καί ἡ θυγατέρα τοῦ Τ. Παπαδοπούλου Ἀναστασία.

Ἡ ἀποχαιρετιστήρια ὁμιλία τοῦ Μακαριωτάτου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Στυγνά καί κατηφῆ ὅλων τά πρόσωπα σήμερα,
κύριε Πρόεδρε τῆς Δημοκρατίας,
κύριε Πρωθυπουργέ τῆς Μητρός Πατρίδος,
κύριοι Ἐπίσημοι,
πενθηφόρε Κυπριακέ λαέ.

Θλίψη καί δάκρυα παντοῦ. Συνειδητοποίηση τοῦ μεγάλου κενοῦ πού ἀφήνει, μέ τήν ἀναχώρησή του ἀπό τόν κόσμο τοῦτο μιά μοναδική προσωπικότητα τῆς πατρίδας

μας, ό Τάσσος Παπαδόπουλος. Άνυπολόγιστη ή απώλεια. Άνερμήνευτη ή συμφορά. Μιά από τίς ελάχιστες όρθές φωνές γιά τό έθνικό μας θέμα έσβησε. Οί έλπίδες πώς, στην κατάλληλη στιγμή, άν χρειαζόταν, θά συνήγειρε καί θά συσπείρωνε τά πλήθη γιά αποτροπή επικίνδυνης λύσης, έξανεμίστηκαν. Οί άνησυχίες αρχίζουν νά μās κυκλώνουν.

Στό άκουσμα τής άδυσώπητης άσθένειας, ό λαός υπέστη φρικτό κλονισμό. Στό φοβερό μήνυμα του θανάτου, μέγα πένθος ξαπλώθηκε σ' όλόκληρη τήν Κύπρο. Βιώνουμε, τώρα, τόν όδυνηρό χωρισμό. Στ' αλήθεια, όπως θάλεγε καί ό προφήτης Ίερεμίας, «πώς έγνόφωσε Κύριος» τήν Κύπρο σήμερα;

Πολλά θά μπορούσε νά προσφέρει άκόμα, ιδιαίτερα στους δύσκολους καί χειμέριους καιρούς πού περνούμε, άφοϋ ήταν μόλις 74 έτών. Όμως, άλλος είναι «ό χρόνους μετρών τοίς ζώσι καί καιρούς θανάτου ίστών».

Δίπλα από τόν Μακάριο, άξιος συνεχιστής του έργου του όποίου άνεδείχθη, θά μās καθοδηγεί πλέον στους δύσκολους δρόμους, μέσα από τά άνομα συμφέροντα τών ξένων καί τίς πλεκτάνες τής Τουρκίας, γιά έξεύρεση μιās ύποφερτής λύσης του έθνικοϋ μας προβλήματος. Μιās λύσης πού νάναι βιώσιμη καί θά εξασφαλίζει τήν φυσική, αλλά καί έθνική παραμονή μας στίς πατρογονικές έστίες μας.

Έχοντας μία πολυχρόνια θετική συμβολή καί μία συνεχή προσφορά στην πατρίδα, ό Τάσσος Παπαδόπουλος άνεδείχθη ό μαγνητικός πόλος καί τό πνευματικό αρχέτυπο πολλών. Η έντιμότητά του, τό μεγαλείο τής αξιοπρέπειάς του, ή ευθύτητά του, ή καθαρότητα τής σκέψης του, ή έσωτερική του ευγένεια, τό ακίβδηλο, άπέριττο καί δωρικό του χαρακτήρα του, τό ύψηλότατο ήθος του, ή

αὐθεντικότητα τῆς προσωπικότητάς του, ἡ γνησιότητά του, τὸν ἀνέδειξαν ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν Ἵνθρωπον (μέ Α κεφαλαῖο) τῆς ἐποχῆς μας. Ὑπῆρξε πηγὴ ἀξεπέραστων μαθημάτων ἀδαμάντινου πολιτικοῦ ἥθους καὶ γνήσιου πατριωτισμοῦ, πού τὰ μετέδιδε σέ ὕφος ἀπέριττο καὶ ἀθόρυβο. «Πολύς τό φαινόμενον, πλουσιότερος τό κρυπτόμενον», κατὰ τὸν Γρηγόριο τὸν Θεολόγο.

Κατέστη τό τέλειο παράδειγμα πρὸς μίμηση στήν ἐποχή μας, ὅπου τὰ μικρά ἀναστήματα - κατὰ τὴν ἐκκλησιαστική μας γλῶσσα οἱ Ζακχαῖοι τοῦ πνεύματος - ὑπερτιμοῦν τὸν ἑαυτό τους καὶ τὴν ἀξία τους, ἐνῶ μόλις καὶ φτάνουν τὰ φτωχὰ φυλλώματα μιᾶς ἀπλῆς συκομορέας.

Γνωστή σέ ὅλους ἡ ὁξύνοιά του, πολύ γρήγορα γίνονταν ἐμφανής σέ ὅποιονδῆποτε συνομιλητὴ του. Ὁ Φρίξος Πετρίδης, ὁ αὐστηρότατος φιλόλογος καὶ μετὰ διευθυντῆς τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, ὁ φειδωλὸς στοὺς βαθμούς, ἔλεγε συχνά στοὺς μαθητές του, πὼς στὰ χρόνια τῆς ὑπηρεσίας του βαθμολόγησε μέ 20 ἄριστα μόνο τὸν Τάσσο Παπαδόπουλο. Αὐτὴ ἡ ἔμφυτη ἐξυπνάδα του τὸν βοήθησε νὰ τελειώσει τίς σπουδές του στὸν ἐλάχιστο ἀπαιτούμενο χρόνο. Μπόρεσε ἔτσι νὰ ἐπιδοθεῖ ἀπρόσκοπτα στὸν ἀπελευθερωτικὸ μας ἀγώνα, πού δονοῦσε τὴν ψυχὴ του, ὅπως καὶ τὴν ψυχὴ κάθε Ἑλληνοκύπριου.

Ἡ ζωὴ του ταυτίστηκε μέ τούς ἀγῶνες τῆς Κύπρου καὶ τοῦ λαοῦ της. Δέν ἦταν μόνον ὁ ἀγώνας τῆς ΕΟΚΑ, στὸν ὁποῖο συμμετέσχε, ἔχοντας ἡγετική θέση. Σύμβουλος τοῦ Μακαρίου στὴ διάσκεψη γιὰ τίς συμφωνίες Ζυρίχης - Λονδίνου, ὑπουργὸς σέ ἀλλεπάλληλα ὑπουργεῖα καὶ ἀργότερα βουλευτῆς, ἄφηνε παντοῦ τό στίγμα τῆς παρουσίας του. Ἡ ἐργατικότητα του, παροιμιώδης. Ἦταν δρομεύς ὄχι ἀπλῶς ταχύπους, ἀλλὰ ὑπόπτερος, δύσκολο νὰ τὸν ἀκολουθήσουν οἱ ὑφιστάμενοι.

Σέ δύσκολες ὥρες, ὥρες ἀποστασίας καί προδοσίας, δέν ἔμεινε ἀπλός θεατής στίς κερκίδες. Στό στάδιο κονταροκτυπιόταν μέ κάθε εἶδους ὑπονόμευση ὁ ἡγέτης τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ὁ Ἐθνάρχης Μακάριος. Δέν μπορούσε ὁ Τάσσος Παπαδόπουλος, στίς κρίσιμες αὐτές στιγμές, νά ἀρνηθεῖ τήν προσφορά ὑπηρεσιῶν. Ἀνέλαβε τότε συνομιλητής, ἀναδείχθηκε καί Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, σέ μιά κίνηση τοῦ Κοινοβουλίου νά ἀποδείξει τήν συμπαράστασή του πρός τόν Πρόεδρο Μακάριο καί τήν ὑποστήριξή του στή γραμμή πού ὁ Ἐθνάρχης ἀκολουθοῦσε. Ἀνέδειξε κάθε ἀξίωμα πού πῆρε. Δέν τόν ἀνέδειξε καμιά φορά τό ἀξίωμα. Ἐτίμησε καί τό ὑπουργικό καί τό βουλευτικό ἀξίωμα. Τά ἀναβάθμισε καί τά δύο καί τά ἐλάμπρυνε.

Ἐχοντας ἡσυχὴ τῇ συνείδησή του, λόγω τῆς ἐπιτέλεσης τοῦ καθήκοντός του, δέν τόν φόβιζε ἡ γνῶμη τοῦ κόσμου, οὔτε καί προσπάθησε νά συντονίσει τίς ἐνέργειές του μέ τή θέληση τοῦ κόσμου. Δέν διέπρεψε, οὔτε καί προσπάθησε ποτέ νά γίνεῖ λαοπλάνος, ὅσο κόστος κι ἂν ἐκαλεῖτο νά πληρώσει γι' αὐτό. Δέν ὑποκατέστησε ποτέ τήν ἀλήθεια τοῦ προσώπου του, τόν ἀληθινό του χαρακτήρα, μέ τό προσωπεῖο τοῦ ἀξιωματός του. Αὐτή ἡ ἐμμονή του σέ ἀρχές καί ἡ ἄρνησή του νά ὑπόσχεται στό λαό πράγματα ἀνέφικτα, ἀντισυνταγματικά ἢ ἐπικίνδυνα γιά τήν ἀσφάλεια τοῦ τόπου, τοῦ στοίχισαν τήν Προεδρία στίς πρόσφατες Προεδρικές ἐκλογές. Δέν μπορούσε, ὅμως, ἀφοῦ τό ἔκρινε σωστό, νά ὑποχωρήσει σέ θέματα στρατιωτικῆς θητείας, μονιμοποίησης τῶν ἐκτάκτων ἢ παροχῶν σέ ὁμάδες τοῦ πληθυσμοῦ πού δέν δικαιολογοῦνταν. Ἦταν πολιτικός ἐπιπέδου, αὐθεντικός ἄνθρωπος. Ἐπιθυμοῦσε νά ὑπηρετήσῃ τήν πατρίδα του. Δέν ἐζητοῦσε θῶκους προσωπικῆς ἱκανοποίησης.

Ἡ ἔπαλξη, ἀπό τήν ὁποία, μέ τούς λαμπρούς προσω-

πικούς αγώνές του, καθιερώθηκε στή συνείδηση όχι μόνο τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀλλά καί τῶν Πανελλήνων, ἦταν ἡ θέση τοῦ Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας. Κι ἦταν εὐτύχημα πού ἡ Πρόνοια τοῦ Θεοῦ, πού πάντα μεριμνᾷ γιά τούς ἀνθρώπους, σέ ὥρες κρίσιμες γιά τόν τόπο, ὅταν ἐτοιμάζονταν τά σχέδια γιά τήν κατάλυση τῆς κρατικῆς μας ὀντότητας καί τήν, χωρίς ὅρους, παράδοσή μας στή διάθεση τῆς Ἀγκυρας, «ἀνήγειρε», κατά τό Γραφικόν, «κέρας σωτηρίας ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καί ἐκ χειρός πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς», τόν Τάσσον Παπαδόπουλο, πού ἡγήθηκε τοῦ λαοῦ του στήν ἀπόρριψη τῶν ξένων σχεδιασμῶν, καί τοῦ ἐπανάφερε τό αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρέπειας.

Κορυφαία στιγμή του τό δημοψήφισμα τῆς 24ης Ἀπριλίου 2004. Τότε πού ἔσωσε τήν Κυπριακή Δημοκρατία ἀπό τή διάλυση, καί ἐμᾶς ἀπό τήν ἀναζήτηση ἐκτός Κύπρου νέας πατρίδας. Τό ἱστορικό διάγγελμά του πρὸς τόν Κυπριακό λαό τό βράδυ τῆς Μεγάλης Τετάρτης τοῦ ἔτους ἐκείνου, ἰσάξιο πρὸς τό διάγγελμα τοῦ Μακαρίου στήν πλατεῖα Ἐλευθερίας στίς 20 Ἰουλίου 1977, εἶναι ἀρκετό γιά νά κατατάξει τόν Τάσσο Παπαδόπουλο στό πάνθεο τῶν ἀθανάτων, στούς μεγάλους ἐθνικούς ἡγέτες, πού μέ πολλή φειδώ δίνει ἡ ἱστορία στά ἔθνη καί στούς λαούς.

Μά καί τό σθένος καί ἡ μεθοδικότητα πού ἐπέδειξε ἀμέσως μετά, στήν ἀντιμετώπιση καί ἀνατροπή τοῦ διεθνοῦς ἀρνητικοῦ κλίματος, καί εἰδικότερα στήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση, πού τότε εἰσερχόμασταν, ἔδειξαν, ὅτι ἐπρόκειτο γιά ἡγέτη όχι ἀπλῶς ποσοτικά ὑπέρτερον, ἀλλά ποιοτικά διάφορον ἀπό ἄλλους. Ἡ ἐποποιία πού ἔγραψε δέν εἶναι λιγότερο ἔνδοξη ἀπό τίς ἐποποιίες ἄλλων δαδούχων τῆς φυλῆς: τοῦ Βενιζέλου, τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ βασιλιᾶ

Εὐαγόρα. Κι εἶναι χαρακτηριστικό ἓνα σκίτσο, σέ μεγάλη ἐφημερίδα τοῦ τόπου μας, τήν ἐπομένη τοῦ θανάτου του, πού παρουσιάζει τόν Βενιζέλο καί τόν Κολοκοτρώνη νά τόν ὑποδέχονται στά οὐράνια σκηνώματα.

Κάθε μεγάλη προσωπικότητα ἔχει καί ἄσπονδους ἐχθρούς. Τό λέει ἡ Ἱστορία: Ὁ Βενιζέλος πού δημιούργησε τή μεγάλη Ἑλλάδα τῶν δύο ἡπείρων καί τῶν πέντε θαλασσῶν, δέν ἐξελέγη κἂν βουλευτής στίς ἐκλογές τοῦ 1920. Τόν Μακάριο προσπάθησαν πολλές φορές νά τόν δολοφονήσουν καί στό τέλος μιά θλιβερή μειοψηφία τόν ἀνέτρεψε. Ἄν ὁ Τάσσος Παπαδόπουλος δέν συναντοῦσε τήν ἀμφισβήτηση, θᾶ ᾗπρεπε νά ἀμφιβάλλουμε γιά τήν ἀξία καί τή μεγαλοσύνη του. Τώρα πού ἔφυγε ἀπό τόν κόσμο τοῦτο, ὅλοι ἀναγνώρισαν τήν ἀξία του.

Καταθέτοντας στήν ἀφθιτη μνήμη του τά αἰσθήματα τοῦ θαυμασμοῦ καί τῆς ἀγάπης μας, ἀνανεώνουμε ὅλοι σήμερα τήν ἀπόφασή μας γιά ἀγῶνα μέχρι τή δικαίωση. Μέχρι τήν ἐξασφάλιση τῶν συνθηκῶν ἐκείνων, πού θά ἐπιτρέπουν τή διαβίωσή μας, μέσα σέ συνθηκες ἐλευθερίας, στή γῆ τῶν πατέρων μας. Θά εἶναι, ἡ ἀπόφασή μας αὐτή, τό καλύτερο στεφάνι καί τό καλύτερο μνημόσυνο γιά τόν ἀξέχαστο ἡγέτη μας.

Αἰωνία του ἡ μνήμη!».

Τῆς τελετῆς τῆς ταφῆς τοῦ τέως Προέδρου τῆς Δημοκρατίας Τ. Παπαδοπούλου στό Κοιμητήριο τῆς κοινότη-
τας Δευτερεᾶς προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πάφου κ. Γεώργιος.